

CHINA

DUAL CIRCULATION STRATEGHY

استراتژی چرخه دو گانه

نویسنده: مصطفی مالکی تهرانی

بهمن ۱۴۰۰

"استراتژی چرخه دوگانه"

رویکرد نوین دیپلماسی اقتصادی چین

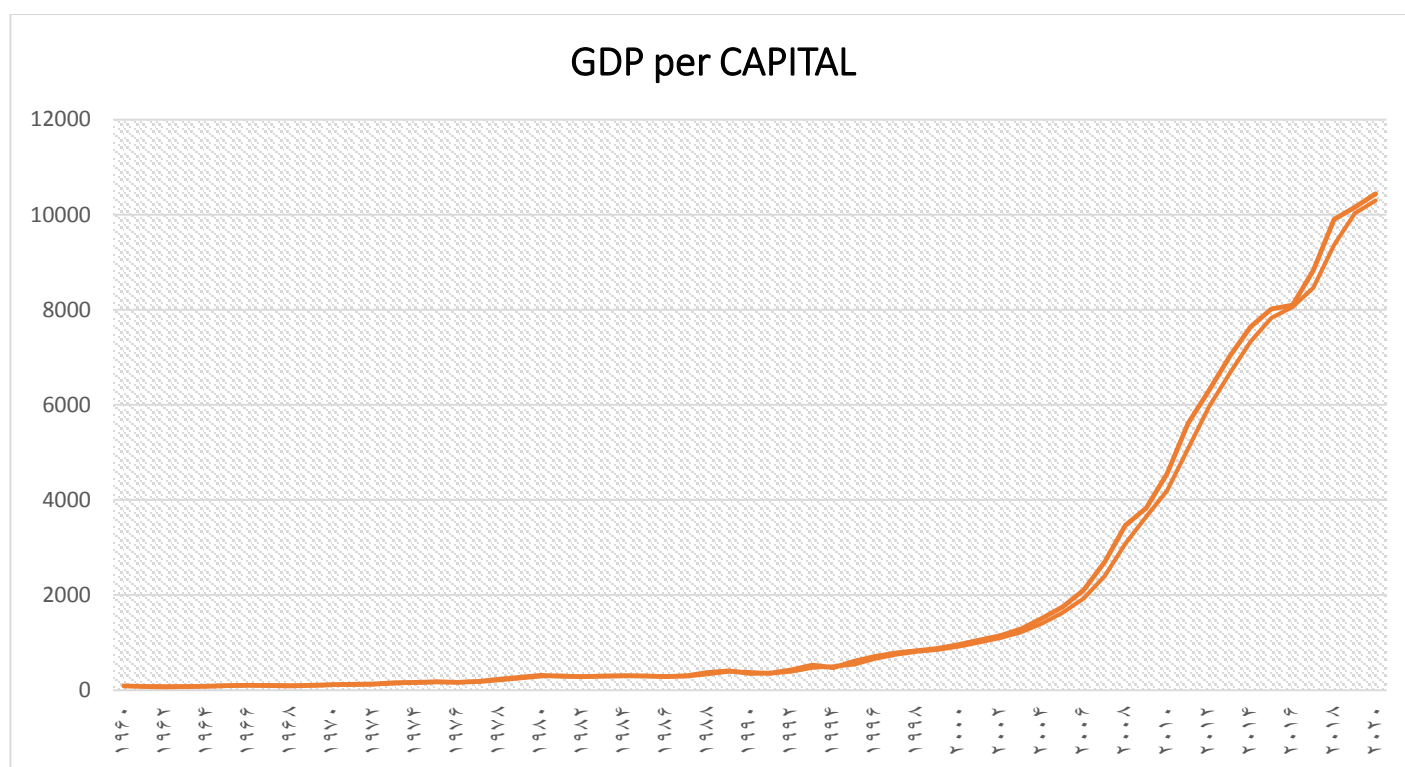
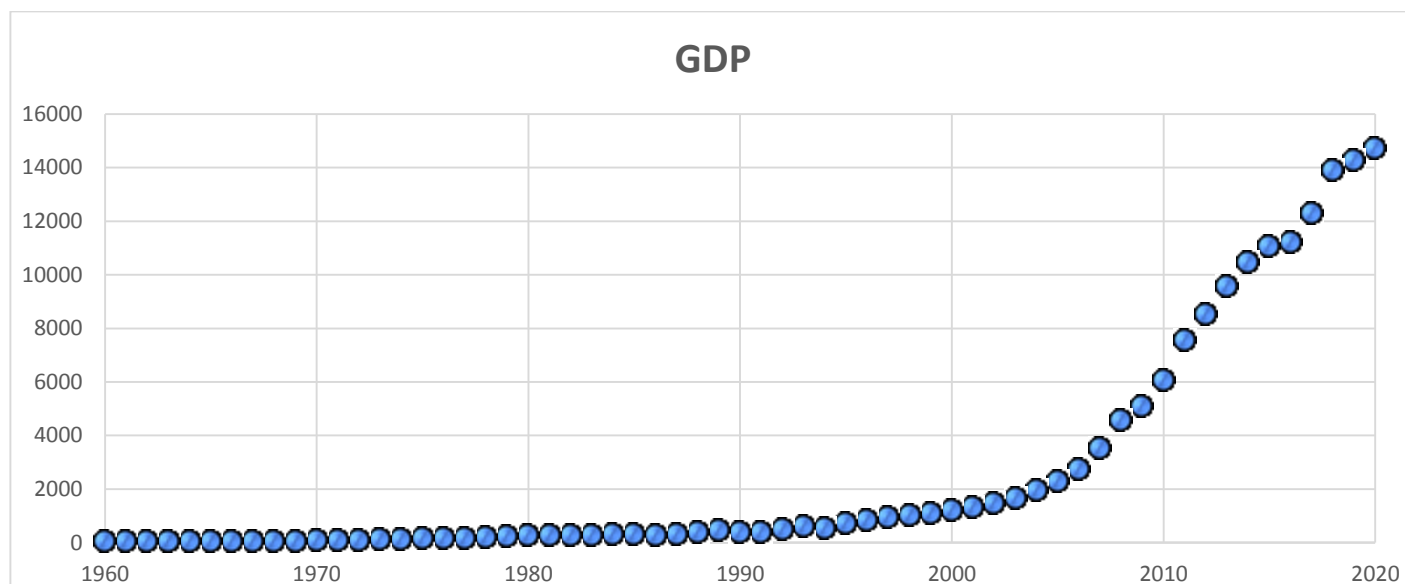
رابرت کیگن مولف کتاب " جنگل باز می‌گردد " اعتقاد دارد که تنها و تنها ایالات متحده است که دارای قدرت برتر در نظام سیاسی جهان است اما در این میان به دلیل ناکارآمدی نظام ایدئولوژیک و نادیده دانستن برخی واقعیت ها ، رقبای ایالات متحده همچون درندگان در جنگل به دنبال تضعیف نظم نوینی هستند که این کشور خود را به عنوان رهبر آن معرفی نموده بود . در این میان و در دنیای پسا جنگ سرد و در قرن جدید ، مناقشات تکنولوژیک بین آمریکا و رقبای سابق آن نیست و مدعی جدیدی پا به میدان رقابت نهاده است .

سیاست خزش آرام

دیر زمانی نیست که نظام تدبیر و تصمیم در چین با اتخاذ سیاست خزش آرام به سمت توسعه چند جانبه خود حرکت نموده است .

سیاستی که مبتنی بر فاصله گرفتن از اهداف اقتصادی مبانی کمونیستی بوده و شاید بتوان ادعا کرد فصل مشترک جدید بین اقتصاد بازار ، اقتصاد لیبرالیزم و اقتصاد کمونیست ایجاد نموده

. اینکه چه عنوانی برای این نگرش جدید باید داشت بسیار سخت است زیرا مبانی توسعه ای هر یک از مفاهیم فوق به صورت عملی در سیاست خزش آرام به طور کامل عملیاتی شده و نتایج شگفت انگیز آن در کمتر از نیم قرن قابل مشاهده و مطالعه می باشد .

بر اساس واقعیت های اقتصادی موجود در دنیا که موید رشد سریع و چند جانبه چین و ایفای نقش آن در قامت یک قدرت جهانی نوظهور می باشد چالش های بین دو قطب صنعت دنیا رو به فزونی نهاده و هر دو کشور به دنبال تدوین راهکاری هستند تا شرایط را به نفع خود تغییر بدهند. در این میان توجه و نگرش به توانمندی های داخلی چین به منظور ایجاد قدرت متوازن و کاهش سطح آسیب پذیری در مقابل آنچه تهدید خارجی در عرصه اقتصاد و جنگ محتمل بین دو کشور نامیده میشود پکن را به سمتی سوق داد تا با ارائه طرحی به نام

" استراتژی چرخه دو گانه "

ذیل اهداف توسعه چهاردهم برنامه پنج ساله چین ، راهبردی جدید در صحنه بین المللی را طراحی نماید .

مفهوم جدید "چرخه دو گانه" چیست؟

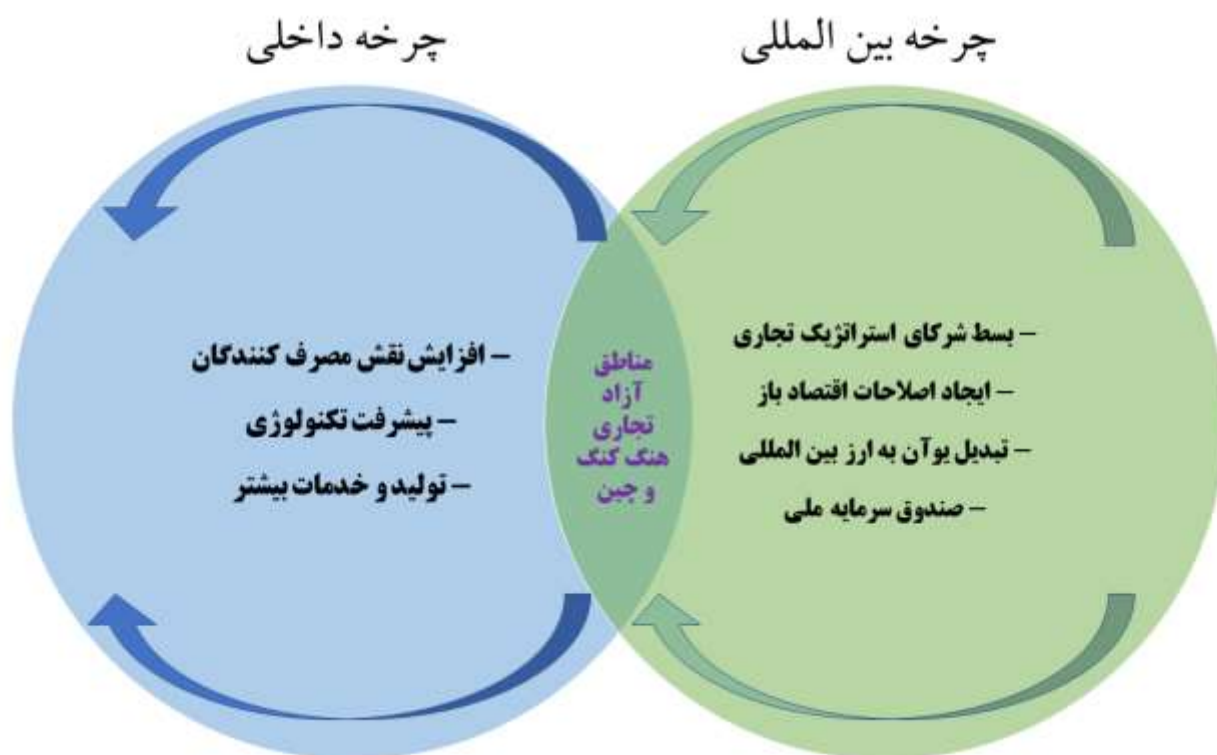
در سال ۲۰۲۰ و به دنبال فراگیری کرونا در سطح دنیا و لزوم باز نگری در سیاست های اقتصادی و راهبردی کشورها ، رییس جمهور چین توصیفی دقیق از آنچه الگوی جدید توسعه چین نامیده میشود داشت :

"به اعتقاد من جهان وارد یک دوره تلاطم و تحول بلند مدت شده است. ما با یک محیط چند وجهی خارجی مواجه هستیم که با موانع و چالش های زیادی روبرو است. از این رو چین باید اقتصاد خود را احیا کرده و سر و سامان بخشد تا در دنیای نامطمئن پسا کرونا که مشخص نیست چه اثراتی در حوزه های مختلف تصمیم سازی دارد و در دنیای کاهش تقاضا و

خصوصیت روزافزون، خود کفایی و استقلال بیشتری داشته باشد و در سریع ترین زمان ممکن، موفقیت هایی در فناوری های حساس به وجود آورد."

رئیس جمهور چین ابتکار جدید دولت مطبوع خویش را استراتژی «چرخه دوگانه» نامیده است.

این بدین معناست که چین باید به چرخه قوی تقاضا و ابتکار داخلی به عنوان موتور اول محرک اقتصادی روی آورد در حالی که بازارها و سرمایه گذاران خارجی را به مثابه موتور دوم رشد حفظ کند.

در شرایطی که اقتصاد جهانی دچار رکود شده و بازارهای جهانی کوچک تر شده است دولت چین باید توان و تمرکز خود را در جهت بهبود امور به کار گیرد و از مزیت بازار بزرگ داخلی که متأثر از جمعیت زیاد، تنوع اقوام، هرم سنی متناسب و تفاوت سلیقه ها است به طور کامل استفاده نماید به نحوی که چرخه داخلی، که بر اساس خرید بیشتر منبعث از تولید متنوع تر است، پایه اصلی اقتصاد را شکل دهد و چرخه بین المللی در راستای تعریف جدید از شرکای استراتژیک و تقویت ارز ملی به عنوان یک ارز بین الملل و همچنین تعریف یوآن مبتنی بر بلاک چین به عنوان یک رقیب جدی در فضای پرداخت بین المللی، دو گانه ای را شکل دهند که باعث هم افزایی یکدیگر شوند. این دو گانه به معنی باز طراحی مدل اصلاحات اقتصادی چین است که در طول تاریخ معاصر دو مرحله قبلی را با موفقیت پشت سر نهاده است.

بر همین اساس سیاست کلی دولت چین رویکردی متفاوت نسبت به آنچه در گذشته داشته است پیدا نموده، به این معنی که به منظور کاهش وابستگی به اقتصاد های متزلزل خارجی و کنترل تنش های اقتصادی ناشی از مناسبات بین المللی دولت، مردم را به خرید بیشتر تشویق و تولید کنندگان داخلی را به تولید متنوع تر سوق میدهند، همچنین در این استراتژی، چین به عنوان بزرگترین بازار کالاهای مصرفی دنیا معرفی میشود تا دیگر تولید کنندگان سعی در به دست آوردن سهم بازار بیشتر در داخل چین پیدا کنند و از این منظر روابط سیاسی آنها ذیل یکی از پنج نیروی پورتر، قدرت چانه زنی در فضای دیپلماتیک را برای دولت چین به ارمغان بیاورد. همچنین کاهش وابستگی اقتصادی به صادرات یکی دیگر از ارکان تقویت اقتصاد ملی تلقی خواهد شد.

هر اندازه تنش های سیاسی بین ایالات متحده و چین افزایش پیدا کند تاثیرات آن بر فضای اقتصاد چین بیشتر می گردد ، لذا از آنجا که در سناریوی جدید ، مناقشات دو کشور در محیط بین الملل با رویکرد به موضوعات فناورانه شکل خواهد گرفت و در ادامه وارد فاز تقابل مستقیم خواهد شد لذا چین خود را برای بدترین سناریو ها آماده می سازد .

در این میان برخی از تئورسین های چینی بر این باور هستند تا دولت از شرکت های پیشرو در زمینه فناوری های جدید حمایت نماید تا این شرکتها در فضای بین الملل به عنوان پرچمدار دیپلماسی اقتصادی ، آمادگی چین را برای تقابل با هر سناریوی بد بینانه آماده سازند.

چشم انداز تکنولوژیک چین

مولانا چه زیبا در وصف نقص درک بشر و تعبیر این نقص در داستان فیل و تاریکی سخن گفته است ، امروز وقتی اجزاء یک سیستم را به تنهایی مورد مطالعه قرار می دهیم به جرات نمیتوان چشم اندازی واقعی و درست از معنی " کل " پیدا نمود و این همان وصفی است که می توان در خصوص پیشرفتهای تکنولوژیک چین در عرصه فناوری های نوین داشت .

وقتی مروری به تولید و استفاده فناوری های نوین در چین می اندازیم در می یابیم در پس این اجزاء به ظاهر ساده یک نقشه راه بسیار کلان وجود دارد به عنوان مثال شهروندان چینی برای پرداخت های خرید خود در دنیای واقعی ، از بارکد تلفن هایشان استفاده می کنند که بخشی از یک تحول پرداخت موبایلی است که در زمان خود در کمتر جای دنیا مورد استفاده قرار میگرفت . انبوهی از پیک ها و موتور سواران با ماموریت های مختلف با استفاده از اسکوترهای برقی ، خیابان های شهرهای چین را طی میکردند تا به سرعت بتوانند ماموریت خود را انجام دهند . وجود میلیون ها دوچرخه اشتراکی در چین ، یکی از بدیع ترین صحنه های مدیریت شهری را خلق کرد به نحوی که برای هر تازه وارد به چین این مساله تبدیل به یک معما بود که چگونه می توان این تعداد دوچرخه و استفاده کننده را مدیریت نمود !

هزاران فعل دیگر نیز در چین با استفاده از یک برنامه ساده قابل انجام است ، از تعیین وقت برای ملاقات یک بیمار و پزشک تا انتقال وجه و حتی تکمیل نمودن فرم های دولتی مانند فرم های مالیاتی و هزاران کاربرد دیگر که کار را به جایی رسانده که به مزاح میتوان مدعی

بود که بدون اوراق هویت در چین می توان زندگی کرد اما بدون وی چت هرگز !

وی چت یک نمونه کاربردی از عمق طراحی فناورانه چین است ، برنامه ای که با استفاده از هوش مصنوعی و تمام موضوعات ذیل " علم داده " در حال برنامه ریزی و تحلیل رفتار بزرگترین ملت دنیا است . داده کاوی ، یادگیری عمیق " Deep Learning " در عرصه ارائه وی چت نشان از یک تحول عمیق مبتنی بر هوش مصنوعی دارد که بر اساس پلت فرم کاملاً بومی طراحی و اجرا شده است در این خصوص دولت چین برنامه فزاینده ای برای توسعه هوش مصنوعی دارد در این خصوص نگاهی به برنامه دولت چین ذیل توسعه هوش مصنوعی می اندازیم و برنامه توسعه Made in China 2025 می اندازیم :

ماموریت های دولت چین در زمینه هوش مصنوعی

- توسعه هوش مصنوعی به منظور ایجاد مزیت رقابتی، دلایل امنیت ملی و ایجاد زمینه های توسعه
- ادامه دستیابی به تکنولوژی خارجی به همراه کاهش وابستگی تدریجی بخصوص در زمینه تامین تراشه ها
- استفاده از فرصت پیشرفت جهانی تکنولوژی هوش مصنوعی در ابعاد نظامی و توسعه برنامه امنیتی ملی و همپایی با ایالات متحده و دیگر رقبا

چشم انداز چین در هوش مصنوعی

- دولت چین در نظر دارد تا سال ۲۰۲۵، انقلابی در تئوری پایه هوش مصنوعی، تکنولوژی و کاربردهای آن انجام دهد و هوش مصنوعی را به مهمترین موتور توسعه

چین تبدیل نماید. هدف کمی چین تا سال ۲۰۲۵، دستیابی به صنعت هوش مصنوعی با اندازه ۴۰۰ میلیارد یوان و اندازه صنایع وابسته ۵ تریلیون یوان است.

- همچنین این کشور در افق چشم انداز ۲۰۳۰، سودای رهبری اقتصاد جهان با بهره گیری از نوآوری ها در هوش مصنوعی و دستیابی به اقتصاد هوشمند را دارد. هدف کمی دولت چین تا ۲۰۳۰، دستیابی به صنعت هوش مصنوعی با اندازه ۱ تریلیون یوان و اندازه صنایع وابسته ۱۰ تریلیون یوان و نیز افزایش تولید نیمه هادی داخلی تا پوشش ۸۰ درصد سهم مصرف داخلی تا سال ۲۰۳۰ و کاهش وابستگی های خارجی است.

حوزه های کلیدی هوش مصنوعی در چین

- کاربردی سازی محصولات هوش مصنوعی با استفاده از توسعه خودروهای هوشمند و شبکه شده، ربات های سرویس دهنده هوشمند، پهپادهای هوشمند، سیستم های معاینه هوشمند تصویر پایه، شناسایی تصاویر ویدئویی هوشمند، سامانه های هوشمند تعاملی صوتی، سیستم های هوشمند ترجمه، محصولات خانه هوشمند و غیره
- ایجاد توسعه جدی در تئوری هوش مصنوعی و ایجاد سامانه هایی با قابلیت یادگیری مستقل در تئوری هوشمند مبتنی بر داده های حجیم، تئوری محاسبات ادراکی رسانه ای، تئوری هوش بهبود یافته دوگانه، تئوری تصمیم کنترل و بهینه سازی تعاملی خودکار، تئوری هوشمندی گروهی
- وارد کردن هوش مصنوعی به زنجیره ارزش در تولید هوشمند، مراقبت پزشکی هوشمند، شهرهای هوشمند، کشاورزی هوشمند و توسعه امنیت دفاعی

- وضع اولیه قواعد و قوانین، ارزش های اخلاقی، سیستم های سیاستگذاری و چهارچوب های سنجش سلامت و کنترل پذیری فناوری های هوش مصنوعی در سطح جهان

- توسعه و بلوغ نسل جدیدی از تئوری و تکنولوژی در رایانش دانش، استدلال تحلیلی میان رسانه ای، تکنولوژی و هوشمندی دوگانه تکنولوژی، هوشمندی سیستم های خودکار

- پیشرفت جدی در زمینه هوشمندی مغزی و یادگیری مستقل، هوش ترکیبی و هوش گروهی پیشرفت

- وارد کردن هوش مصنوعی در تولید، کار، زندگی، حکمرانی اجتماعی و دفاع و شکل دهی زنجیره ارزش به طور کامل

برنامه های راهبردی چین در هوش مصنوعی

- ایجاد مراکز تحقیقاتی در کشورهای دنیا همانند مرکز سنس تایم در مالزی

- ایجاد تیم های تحقیقاتی برتر هوش مصنوعی با شناسایی و متشکل سازی استعداد های برتر چین

- توسعه خوشه های هوش مصنوعی مثل ایجاد پارک ملی صنعت هوش مصنوعی و ایجاد مرکز ملی تحقیقات هوش مصنوعی

- ایجاد پروژه های ملی هوش مصنوعی در زمینه های راهبردی و همچنین اعمال رویکردهای هوش مصنوعی به پروژه های ملی قبل

در این زمینه میتوان گفت که با توجه به روند صادرات محصولات فناورانه ایران به چین و نیاز روزافزون این کشور به تامین دانش فنی و همچنین محصولات مبتنی بر هوش مصنوعی

و نانو تکنولوژی ، در آینده کوتاه امکان دسترسی به این بازار برای ما محتمل باشد ، اما در میان مدت و دراز مدت با توجه به عمق دست یابی چین به دانش و تجربه روز در آینده خود به عنوان قطب صادر کننده تبدیل میگردد ، لذا در این رهگذر ایجاد پلت فرم های مشترک می تواند امکان همکاری های دراز مدت را فراهم نماید .

نوآوری در فناوری، پیشران موفقیت

اروپا و ایالات متحده دارای تکنولوژی برتر در زمینه تولید محصولات نوین و زیر بنائی می باشند، آنها قادر به طراحی و ساخت انواع تراشه های مورد نیاز در صنایع ، سیستم عامل های رایانه ای ، موتور هواپیما و دیگر فناوری های کلیدی هستند. و چین در انتهای متوسط و پایین زنجیره صنعت قرار دارد.

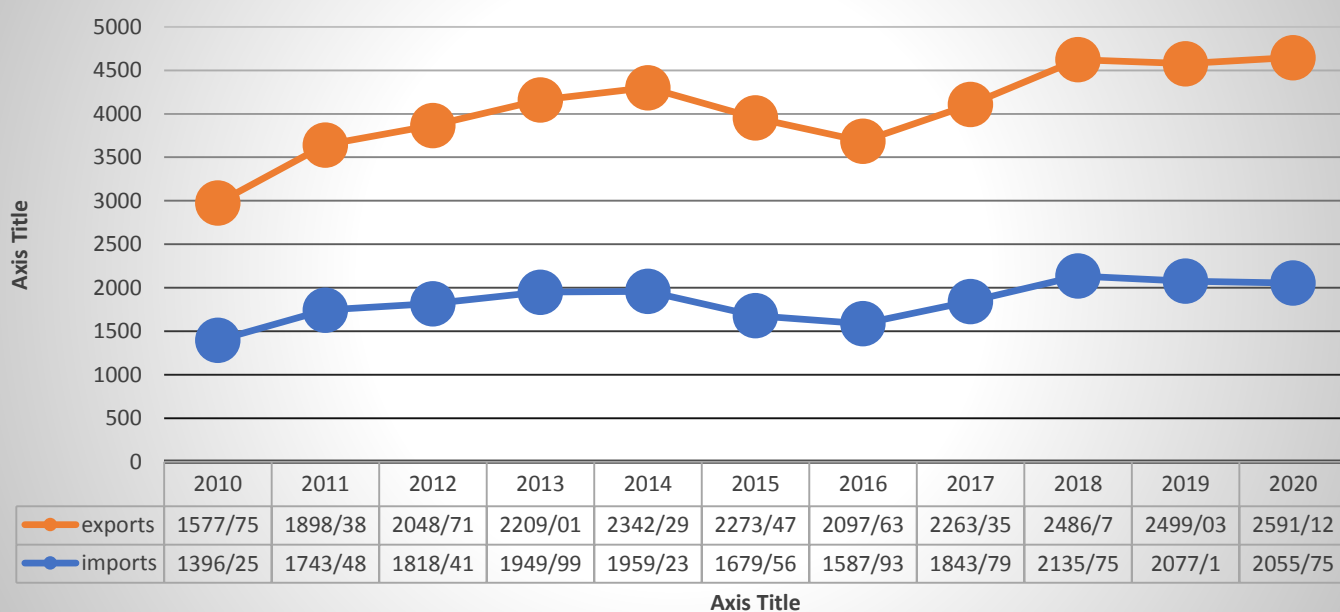
اتخاذ تحریم های تکنولوژیک چین توسط ایالات متحده در سال ۲۰۱۸ و دعاوی بین شرکتهای صاحب تکنولوژی چینی مانند هواوی و زد تی ائی با آن کشور و اتخاذ تحریم های مختلف بر علیه صنایع و شرکتهای دانش بنیان و پیشرو در چین موید این ادعا است که اگر این کشور قصد دارد تا کمبودهای خود را در این زمینه جبران نماید نیاز به توسعه فناوری و نوآوری در آن دارد و این مهم بدون همکاری و تعامل با بازار سرمایه و کسب درآمد بیشتر ممکن نمی باشد .

چرخه بین المللی

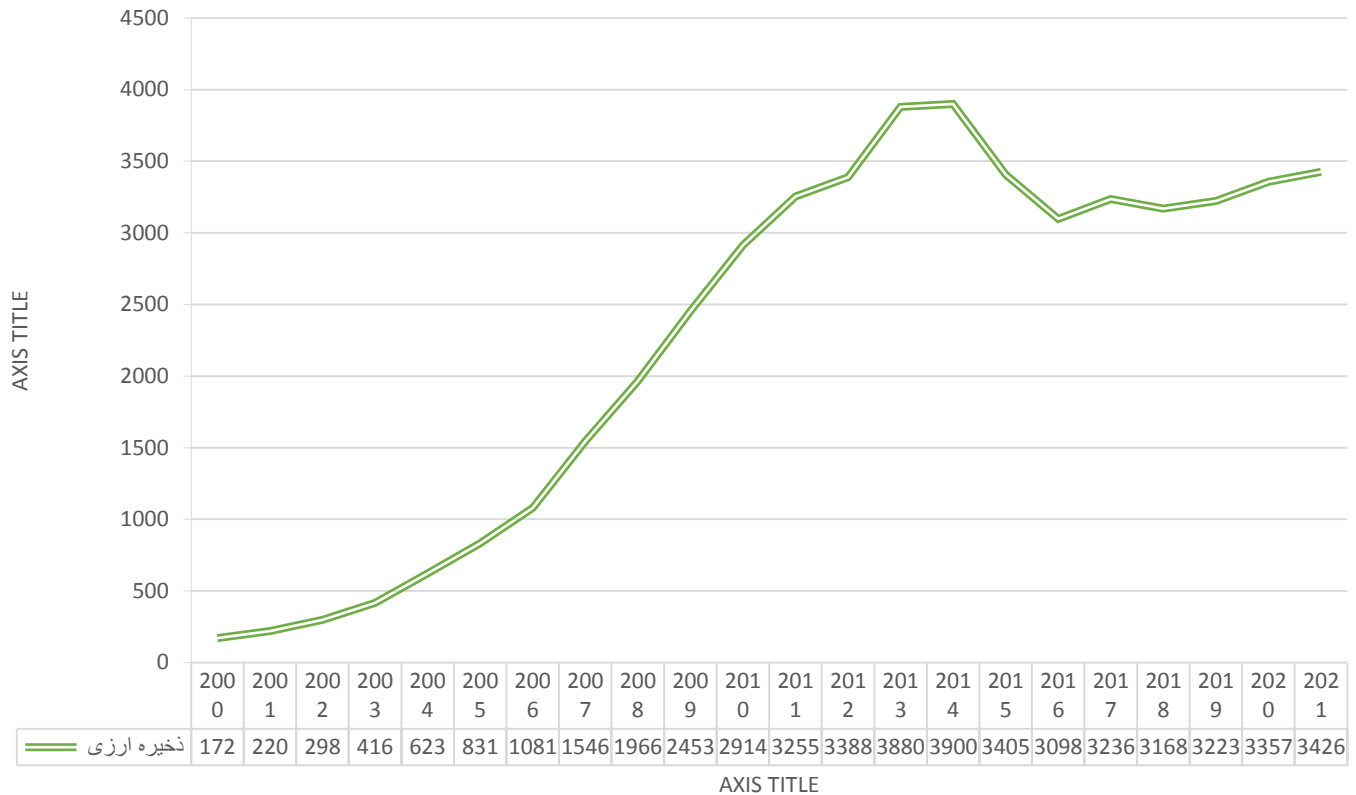
به منظور توسعه و دسترسی به اهداف متصور شده ذیل چرخه دوگانه ، دولت چین نیاز به یافتن شرکای جدید دارد تا با اتخاذ تصمیمات استراتژیک ذیل اسناد بالادستی و توسعه ای چین و همچنین چهاردهمین برنامه پنج ساله توسعه خود بتواند به آنها دسترسی پیدا کند .

این کشور در سال ۲۰۰۱ به سازمان جهانی تجارت پیوست و به سرعت به کارخانه جهانی بدل شد که نتیجه پیروی از استراتژی چرخه بزرگ بین المللی بود و درست به دلیل تحقق استراتژی چرخه بزرگ بین المللی بود که اقتصاد چین توانست به سرعت پیشرفت کند و به دومین اقتصاد بزرگ بدل شود. واقعیت گویای آن است که استراتژی تحقق چرخه بزرگی داخلی چین یک انتخاب کاملاً صحیحی بود که توانست منافع بسیاری را نصیب چین سازد. وقتی به نمودار واردات و صادرات چین و همچنین میزان ذخیره ارزی آن نگاه میکنیم ، به راحتی در می یابیم که رسیدن به آن اهداف کاری در دسترس است .

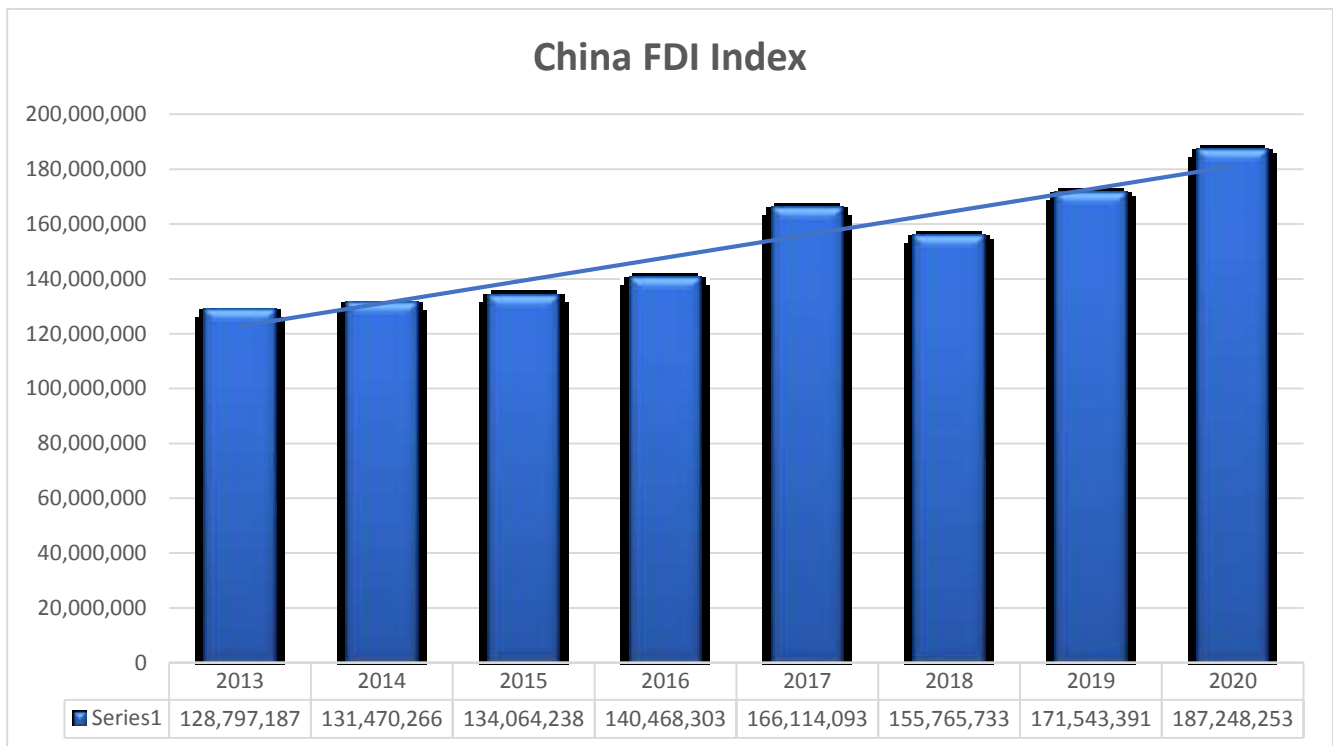
صادرات و واردات چین در دوره ده ساله

ذخیره ارزی

افزایش ذخیره ارزی دولت چین طی یک دوره بیست و یک ساله موید این است که نه تنها امکان سرمایه گذاری های خارجی توسط چین در کشورهای هدف باعث شده تا یافتن شرکای جدید و همچنین الزام ایشان به استفاده از یو آن به عنوان ارز مرجع مبادلات خود اقدام نمایند.

از این رو کارشناسان چینی معتقدند این طرح تنها تاکید بیشتر بر چرخه داخلی دارد و به معنای بازگشت به "درهای بسته" نمی‌باشد و در عوض، با استفاده از پتانسیل تقاضای داخلی، بازار داخلی و بازار بین‌المللی را بهتر به هم پیوند می‌خورند و با استفاده از دو بازار بین‌المللی و داخلی و استفاده بهینه از هر دو منبع، توسعه پایدار هر چه بیشتر تحقق می‌یابد.

نکته دیگر اینکه امروز در شرایطی که سیاست‌های حمایتی در کشورهای مختلف افزایش یافته، اقتصاد جهانی دچار رکود شده و بازار جهانی کوچک شده است چین با یک تغییر بی‌سابقه در تمایز با قرن گذشته مواجه است. "استراتژی چرخه دوگانه" یک تغییر عمده استراتژیک محسوب می‌شود. همچنین این یک استراتژی مقابله‌ای و تبدیل از منفعل بودن به فعال بودن است که در اصطلاح عامیانه، به معنای "برنامه ریزی برای بدترین حالت و تلاش برای کسب بهترین نتایج" است.

مقاومت در برابر تنش های بیرونی

الگوی توسعه جدید چین با تکیه بر "چرخه داخلی" در مقابل مدل توسعه ده سال گذشته چین که متکی بر "چرخه خارجی" بود، قرار می گیرد.

چرخه خارجی به معنی وابستگی اقتصاد داخلی چین به افزایش تولید صادرات محور بود و اکنون رویکرد سازمان تولید به مصرف داخلی معطوف شده است .

بعد از تغییر رویکرد چین در رابطه با سیاست درهای باز ، این کشور به واردات بیش از حد مواد اولیه نیاز داشت تا پس از فرآوری در چین ، محصول آماده صادرات روانه بازار های دنیا بشود . به کارگیری این سیاست باعث شد تا در فرآیند تولید، کمترین سود عاید صنایع چینی گردد و سود نهائی نصیب صاحبان برند های تجاری ، تامین کنندگان مواد اولیه و بخش فروش و بازرگانی خارجی که عموماً همگی در خارج از کشور چین استقرار یابد گردد به این ترتیب چین تنها می توانست سود ناچیز فرآوری را از آن خود کند .

اما این سیاست تولید و صادرات در سال های اولیه توسعه چین باعث گردید تا منافع سرشاری عاید این کشور گردد به نحویکه در نمودار بالا دیدیم میزان ذخایر ارزی چین به شدت رو به افزونی نهاد و در برخی سالها نسبت به سال قبل تا بیش از دو برابر افزایش را رقم زد ، اما وابستگی بیش از حد اقتصاد مبتنی بر صادرات چین باعث گردید تا هرگونه تنش یا تغییر اعم از اقتصادی یا غیر اقتصادی ، بر محیط کلان اقتصاد چین تاثیرات منفی زیادی را داشته باشد و این مساله باعث شود تا چرخه تولید در چین دچار اختلال گردد و مشتریان نسبت به خرید

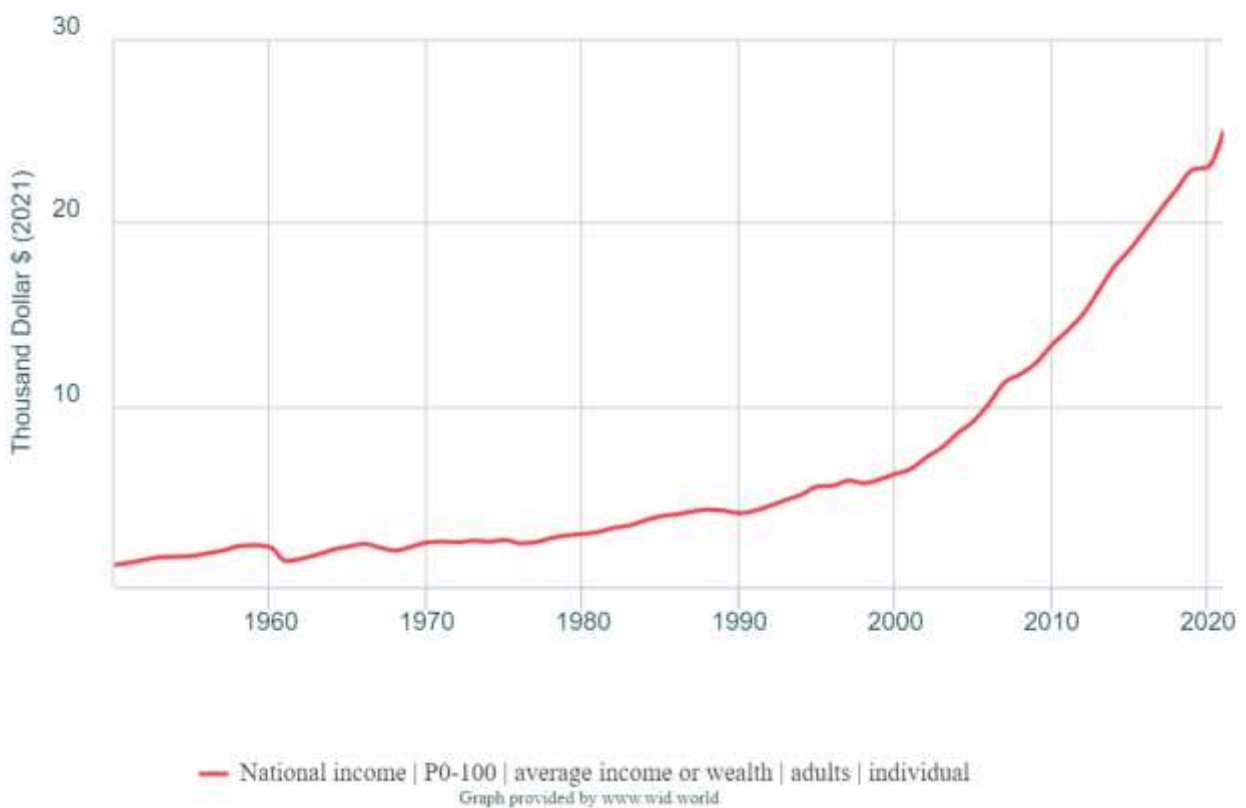
کالا رغبت کمتر نشان بدهند اما از سوی خرید مواد اولیه به منظور تولید و پیشگیری از تعطیلی صنایع نباید متوقف گردد، بنابر این وجود این شرایط میتواند تهدید بزرگی برای چین باشد. مدل اقتصادی مشابه قرن پیش در ایالات متحده آمریکا، دولت چین را بر آن داشت تا از تجربیات آمریکا در سالهای بعد از ۱۹۱۳ درس گرفته و وابستگی خود را به محیط بیرونی کمتر نماید.

در حال حاضر، چین در مواجهه با شوکهای خارجی قبلی تا حدی وارد "چرخه داخلی" شده است و پس از افت شدید سفارشات تجارت خارجی چین از بعد از سال ۲۰۰۸، دولت نه تنها یک برنامه چهار هزار میلیاردی را برای تحریک سرمایه گذاری در ساخت و سازهای زیربنایی (از جمله راه آهن، بزرگراهها، فرودگاهها، بنادر و تأسیسات حفاظت از آب و غیره) راه اندازی کرد، بلکه با سیاست های تشویقی بخصوص در مناطق روستائی موجبات تحریک بازار داخلی را فراهم نمود.

موانع پیش رو

برای این کشور به عنوان بزرگترین کارخانه جهان ، آسان نیست که سیاست ها و نگاه خود را از محیط خارج به محیط داخل تغییر دهد ، زیرا از نظر چرخه مصرف داخلی، آنچه که حائز اهمیت است ظرفیت تولید نیست بلکه مهم این است که آیا بازار داخلی انرژی کافی برای هضم این مقدار کالا را دارد یا خیر؟

average national income, China, 1950-2021

با نگاه به میزان درآمد مردم چین ، به نظر می رسد تقاضای مصرف کنندگان داخلی از پتانسیل قابل توجهی برخوردار باشد ، زیرا این افزایش درآمد شامل حال تمام افراد است و به نسبت

قابل قبولی در بین مردم تقسیم شده است ، لذا هر روز امکان خرید بیشتر برای مردم چین امکان پذیر می‌گردد .

لذا به نظر میرسد که سیاست چرخه دو گانه چین با تهدید جدی مواجه نمی باشد و امکان پیاده سازی آن به طور کامل وجود دارد .